

Europaudvalget

Referat af 42. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 23. juni 2021

Tidspunkt: kl. 13.45

Sted: vær. 2-133

Til stede: Henrik Møller (S), næstformand, Ida Auken (S), Jens Joel (S), Søren Søndergaard (EL), Kim Valentin (V) og Katarina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Statsminister Mette Frederiksen.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 24.-25. juni 2021

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 5 (udkast til erklæring)

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 4 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Frokost med António Guterres

Statsministeren: Vi starter med en arbejdsfrokost med FN's nyudnævnte generalsekretær, António Guterres. Her får vi lejlighed til at diskutere, hvordan vi udvikler det multilaterale samarbejde yderligere, som jo er helt afgørende.

Covid-19

Statsministeren: Situationen er heldigvis bedre alle steder nu, så jeg forventer ikke, at vi vil bruge lang tid på dette emne.

Vi kommer helt sikkert til at diskutere coronapas og turisme, men det primære fokus bliver at sikre, at vi tager erfaringerne fra pandemien med os videre – både de positive og de negative. Hvordan undgår vi atter at havne i en situation, hvor hele Europa mangler værnemidler? Og hvordan bygger vi videre på alt det, der er lykkedes i samarbejdet?

Vi kommer også til at diskutere, hvordan det går med donationen af de 100 millioner vacciner i indeværende år. Vi er godt i gang med at udmønte det danske mål på 3 millioner i første omgang til bl.a. Kenya og Ukraine.

Søren Søndergaard: Covid-19-situationen er på mange måde lige så alvorlig nu, som den hele tiden har været, da den nye variant kan underminere vaccinerne. Man har vist ikke nok statistisk

data endnu, men de første meldinger er, at den nye variant rammer hårdere, selv for folk der er vaccineret. Det er meget alvorligt, og det sker, fordi det ikke er lykkedes at få vaccineret nok mennesker på verdensplan.

Jeg har et godt citat af statsministeren hængende på mit kontor, hvor statsministeren i forbindelse med Israel-rejsen svarer således på et spørgsmål om vacciner: "Det korte svar er – fordi jeg er utålmodig – at det går for langsomt. Der er brug for flere vaccinerede danskere, flere vaccinerede europæere, flere vaccinerede verdensborgere. Det er det korte svar." Statsministeren har fuldstændig ret i den betragtning, det ser vi jo nu. Vi får meldinger om, at en lang række lande i den tredje verden ikke har flere vacciner at give. Hvad vil man gøre ved det? Vi har diskuteret TRIPS-waiveren før, og vi kan gøre det igen, fordi den får stadig større opbakning, f.eks. fra Joe Biden. Men hvis man afviser at benytte waiveren, er det ikke nok at sige, at man er utålmodig – man må foreslå andre løsninger. Hvordan vil man behandle emnet på topmødet, og hvad vil statsministerens bidrag til diskussionen være?

Statsministeren: Mit utålmodighedscitat lever stadig i bedste velgående. Indien melder om, at der måske findes en ny variant, der er endnu værre end Delta. Det hænger jo sammen med, at vi ikke har vaccineret nok. Vi skal have vaccineret flere mennesker, men det er først og fremmest en kapacitetsudfordring. Selv de vestlige lande, som har råd til vaccinerne, har ikke nok. Vi har heller ikke nok i Danmark. EU har fremlagt et konkret forslag til en aftaletekst til WTO i forbindelse med patentdiskussionen, som adresserer smidigere regler for eksport, smidigere regler for brug af tvangsgicenser – altså TRIPS – og øget produktionskapacitet igennem frivillige licensaftaler. Det skal nu drøftes i WTO.

Katarina Ammitzbøll: Covid-19 er ikke blot en sundhedskrise, det er også en socioøkonomisk krise, en sikkerhedskrise og en menneskerettighedskrise. Omtrent 25 pct. af verdens udviklings- og mellemindkomstlande befinder sig nu i stor gæld. Hvordan vil regeringen støtte op om FN's arbejde med at håndtere covid-19-krisen?

Søren Søndergaard: Jeg er da enig med statsministeren i, at det er et kapacitetsproblem, men spørgsmålet er, hvordan man løser det problem? Bliver det løst ved, at man overlader det til medicinalindustrien at afgøre, hvem de vil samarbejde med? Selvfølgelig er medicinalindustrien ikke interesseret i, at markedet oversvømmes af billige vacciner. Men nogle gange er situationer så alvorlige, at man er nødt til at reagere. Enhedslisten har endnu mindre tålmodighed end statsministeren. Der er producenter, der gerne vil producere, men som ikke får lov – det skal der åbnes op for.

I går fik vi melding om, at de afrikanske lande stopper med at vaccinere. Det er virkelig dårligt nyt for hr. og fru Hansen i Smørløse, som er vaccinerede og tror, at de er sikre, men som inden længe bliver ramt af en variant, som er resistent over for deres vacciner. Derfor er der behov for at udvise rettidig omhu.

Statsministeren: Det er helt rigtigt, at manglen på vacciner ikke blot er et problem for lavindkomstlande, men et globalt problem. Vi er dog fortsat uenige om, hvordan vi løser problemet. Vi har en udfordring med kapaciteten, men vi er kommet godt i gang med at donere vacciner, også fra dansk side. Det er godt, men jeg er sådan set enig i, at vi kan mere.

Til Katarina Ammitzbøll: Danmark er en meget stærk støtte til FN og et af de få lande, der lever op til 0,7-procentsmålsætningen. Det skal vi fastholde, og det vil selvfølgelig være budskabet, når vi mødes med Guterres i morgen.

Migration

Statsministeren: Udviklingen er ved at tage fart omkring Middelhavet – desværre, vil jeg gerne tilføje. Grænsespørgsmålet vil altså blive diskuteret. Hvordan sikrer vi os, at folk, der ikke reelt er flygtninge, bliver taget tilbage til de lande, de kommer fra? I den forbindelse kommer vi til at drøfte partnerskaber med tredjelande omkring grænsehåndtering, kapacitetsopbygning af modtage- og asylsystemer og selvfølgelig også en øget indsats mod menneskesmugling.

Det er et problem, at vi har for mange mennesker i Danmark, som ikke skal være her, hvor deres hjemlande ikke vil tage egne borgere tilbage. Som noget nyt kan EU indføre visumrestriktioner for de lande, der ikke samarbejder om at tilbagetage egne statsborgere. Det er et rigtig godt initiativ.

Tyrkiet

Statsministeren: Diskussionen om Tyrkiet ligger i forlængelse af drøftelsen i marts måned. Siden da har vi set en dæmpet tyrkisk retorik og i det hele taget en mere konstruktiv tilgang til EU-samarbejdet. Omvendt må vi konstatere, at menneskerettighedssituationen stadigvæk er dybt problematisk. Vi har i regeringens optik behov for fortsat at samarbejde med Tyrkiet på en række områder, men vi skal samtidig kunne adressere problemerne i landet. I den forbindelse kommer vi også til at drøfte flygtningefaciliteten, som i regeringen øjne er afgørende at holde fast i.

Søren Søndergaard: Efter min opfattelse har man med den flygtningeaftale, man har indgået, leveret nøglerne til Europa til Tyrkiets præsident, Recep Tayyip Erdoğan. At ansætte ham som dørvagter kan man synes om, hvad man vil – den diskussion kan vi gemme til en anden gang. Jeg vil bare være sikker på, at man på mødet i Det Europæiske Råd ikke aftaler at åbne op for nye samtaler med Tyrkiet om f.eks. toldunionsaftalen. Udviklingen i Tyrkiet giver ikke anledning til at belønne Tyrkiet med yderligere forhandlinger. Jeg vil gerne have, at ministeren klart svarer: Nej, Danmark vil ikke underskrive en topmøderesolution, hvor der er åbnet op for flere forhandlinger.

Kim Valentin: Hvis jeg hørte statsministeren ret, bevæger Tyrkiet sig i den rigtige retning. Den betragtning er jeg meget uenig i. Der er intet positivt at sige om Tyrkiets udvikling, når det kommer til menneskerettigheder. Den 1. juli 2021 udtræder de af Istanbulkonventionen. De har store problemer med vold mod kvinder, misbrug af kvinder, som vi absolut tager afstand fra. Mener ministeren, at det er den rigtige vej at gå? Det synes jeg i hvert fald ikke. Der er ingen basis for at bløde op over for Tyrkiet og indlede forhandlinger med dem. Jeg håber, ligesom Søren Søndergaard, at regeringen ser på det på samme måde.

Statsministeren: Vi har tidligere drøftet problemstillingerne i Tyrkiet, og da tog jeg klart afstand fra, at man udtræder af Istanbulkonventionen. Derudover sagde jeg ikke, at det går i en positiv retning, hvad angår menneskerettighedssituationen i Tyrkiet. Jeg sagde, at vi ser en bedre dialog mellem Tyrkiet og EU. Det er indiskutabelt, at der fortsat er alvorlige problemer med menneskerettigheder-

ne i Tyrkiet. Men det er rigtigt, at der lægges op til dialog, hvilket jeg mener er foreneligt med det, der er vedtaget i Folketinget. Vi har et meget tæt samarbejde på migrationsområdet, og vi er vist uenige om, hvorvidt det er en god idé eller ej. Derudover er både Danmark og Tyrkiet medlemmer af NATO. Hvad angår toldunionen, foregår det på et teknisk niveau, og der er ikke tale om egentlige forhandlinger.

Søren Søndergaard: Jeg lagde bevidst spørgsmålet om flygtningeaftalen med Erdoğan til side, for den har vi meget forskellige holdninger til. Der er flertal for den i EU, så sådan er det. Det afgørende spørgsmål er ikke, om man fortsætter en igangværende dialog, men om man åbner op for nye forhandlinger med det tyrkiske regime. Hvis det sker, så har statsministeren et problem med Enhedslisten.

Ser man på hændelserne i Tyrkiet blot i løbet af den sidste uge, fremgår det, at man vil sætte hundredvis af mennesker i fængsel for at demonstrere mod, at Tyrkiet støttede islamister med at angribe kurdere i Kobane i Syrien. Tyrkiets højesteret har vedtaget, at HDP (Folkets Demokratiske Parti) skal lukkes. Et HDP-medlem blev skudt og dræbt ved et angreb på HDP's kontor i Izmir. I går blev 105 mennesker – primært fra HDP – arresteret. Det foregår hver evig eneste dag, og fra EU's side kan man ikke udtrykke andet end bekymring. Man kan ikke engang bakke op om Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols krav om øjeblikkelig løsladelse af tidligere HDP-leder, Selahattin Demirtaş. Det er en rigtig dårlig idé at undlade at forholde sig til alle disse overgreb, samtidig med at man indleder nye forhandlinger med Tyrkiet. Enhedslisten vil gerne opfordre statsministeren til at sørge for, at topmødedokumentet ikke stiller nye forhandlinger med Tyrkiet i udsigt. Det har statsministeren jo rent faktisk magten til, hvis statsministeren vil.

Statsministeren: Det er ærgerligt, hvis man aldrig må indlede nye forhandlinger, men jeg er helt med på budskabet her. Der er ikke tale om nye forhandlinger, og jeg er i øvrigt enig i, at der er alvorlige udfordringer med menneskerettighedssituationen i Tyrkiet. Det er også adresseret i den tekst, der ligger.

Rusland

Statsministeren: Der vil være en strategisk drøftelse af EU's ruslandspolitik på baggrund af en rapport, der er lavet af Den Fælles Udenrigstjeneste. Fra dansk side mener vi, at en enig EU-tilgang til ruslandsspørgsmålet og et samarbejde med amerikanerne er vigtigt. Der er godt momentum fra NATO-topmødet og USA's præsident Joe Bidens besøg i Europa. Jeg mener ikke, at der er grundlag for at lempe sanktionerne mod Rusland taget landets både aggressive og destabiliserende adfærd i betragtning – senest de uacceptable krænkelser af dansk luftrum ved Christiansø.

Belarus

Statsministeren: På det ekstraordinære topmøde i maj fyldte Belarus ganske meget. Jeg er sådan set rigtig glad for, at vi kun her en måned senere har leveret på samtlige sanktionselementer i rådskonklusionerne. Det er muligt, at vi også kommer til at forholde os til det spørgsmål på topmødet.

Genopretningsplaner

Statsministeren: Vi kommer også til at diskutere økonomisk genopretning efter den kritiske fase af covid-19. Alle lande har nu ratificeret aftalen om egne indtægter, som vi indgik i juli, og Folketinget gav sit samtykke den 23. marts 2021. Det betyder, at genopretningsmidler nu kan komme ud og virke, så snart alle planerne er på plads. Vi fik godkendt vores plan i sidste uge. Jeg forventer stadigvæk bred opbakning til, at det som bekendt er med fokus på grøn omstilling og digitalisering.

Finanspolitik efter covid-19

Statsministeren: Det kan være, at vi kommer til at have en kort første drøftelse af de finanspolitiske regler efter covid-19. Jeg tror, at vi får behov for en egentlig drøftelse af det på et senere tidspunkt. Det er vigtigt, at der er tydelige spilleregler på området, men det er selvfølgelig også vigtigt, at de spilleregler ikke på noget tidspunkt hindrer landene i faktisk at have kontrol, hvad angår covid-19. Her må man bare sige, at en af forudsætningerne for at have det – som man kan se i Danmark – er, at man har en tilpas stærk infrastruktur til håndtering af pandemien, og det koster penge.

Minoriteter

Statsministeren: Endelig forventer jeg, at minoritetsspørgsmålet, LGBT, kommer til at fylde på dagsordenen.

Mødet sluttede kl. 14.21.